

รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์

การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์ เสริมทักษะการจัดการสุขภาวะผู้สูงวัย
ของเทศบาลตำบลตลาดใหญ่ จังหวัดเชียงใหม่ และภาคีเครือข่าย

ภายใต้แผนงาน การจัดการสุขภาวะโดยชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองแบบมีส่วนร่วม

โดย

นารีวรรณ พวงภาคีศิริ และคณะ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

พ.ศ. 2560

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อ	ข
สารบัญ	ค
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์	๒
ขอบเขตการดำเนินงานวิจัย	๓
นิยามศัพท์เฉพาะ	๓
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๔
กรอบแนวคิดการวิจัย	๕
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖
ตอนที่ ๑ แนวคิดทฤษฎี	๖
๑.๑ แนวคิดเกี่ยวกับสื่อสร้างสรรค์	๖
๑.๒ ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นและสื่อพื้นบ้าน	๘
๑.๓ ความหมายของสื่อพื้นบ้าน	๑๑
๑.๔ การประเมินผลการใช้สื่อ แนวทางการดำเนินการประเมิน	๑๒
๑.๕ ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	๑๙
๑.๖ แนวคิดสุขภาวะ	๒๕
๑.๗ แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ	๒๖
๑.๘ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะของผู้สูงอายุ	๒๘
ตอนที่ ๒ ข้อมูลพื้นฐานเทศบาลตำบลตลาดใหญ่ อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่	๓๑
ตอนที่ ๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓๖
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๔๑
วิธีดำเนินการ	๔๑
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๔๒
การวิเคราะห์ข้อมูล	๔๒
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๔๒
สถิติที่ใช้การในวิเคราะห์ข้อมูล	๔๓

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๔๔
ตอนที่ ๑ การศึกษาสถานภาพ ศักยภาพ และแนวทางการพัฒนารูปแบบ กิจกรรมเสริมทักษะการสร้างสื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์ เพื่อการจัดการสุขภาวะผู้ สูงวัย	๔๔
ตอนที่ ๒ ผลการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมทักษะการสร้างสื่อ เทคโนโลยีสร้างสรรค์ เพื่อการจัดการสุขภาวะผู้สูงวัย ของเทศบาลตำบล ตลาดใหญ่ จังหวัดเชียงใหม่	๔๗
บทที่ ๕ สรุปผลและอภิปรายผล	๕๓
สรุปผลการวิจัย	๕๓
อภิปรายผล	๕๔
ข้อเสนอแนะ	๕๕
บรรณานุกรม	๕๖
ภาคผนวก	๕๗
ภาคผนวก ก เอกสารประกอบการประชุม	๕๘
ภาคผนวก ข คู่มือการอบรมสื่อ	๖๒
ภาคผนวก ค รูปภาพกิจกรรม	๘๖

สารบัญตาราง

เรื่อง	หน้า
ตารางที่ ๑ กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	๒๔
ตารางที่ ๒ แสดงจำนวนประชากรและจำนวนหลังคาเรือน	๓๒
ตารางที่ ๓ กรณีสตัวอย่างแผนการพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมทักษะการสร้างสื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์	๔๙
ตารางที่ ๔ เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้ร่วมโครงการ จำแนกตามสาระการเรียนรู้	๕๑
ตารางที่ ๕ ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ร่วมโครงการต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการ ร่วมกิจกรรมในโครงการ	๕๒

สารบัญรูปภาพ

เรื่อง	หน้า
ภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดการวิจัย	๕
ภาพที่ ๒ ตัวอย่างแบบประเมินผลการเรียนรู้สำหรับผู้มีประสบการณ์	๑๙
ภาพที่ ๓ ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb	๒๑
ภาพที่ ๔ กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	๒๔
ภาพที่ ๕ ข้อมูลสถานภาพ ศักยภาพของเทศบาลตำบลตลาดใหญ่ จังหวัดเชียงใหม่	๔๕
ภาพที่ ๖ รูปแบบกิจกรรมเสริมทักษะการสร้างสื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์ เพื่อการจัดการสุขภาวะผู้สูงอายุ	๔๘
ภาพที่ ๗ ส่วนประกอบหลักของคู่มือการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์ เพื่อชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่	๔๙

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัย การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์ เสริมทักษะการจัดการสุขภาวะผู้สูงอายุ ของเทศบาล ตำบลตลาดใหญ่ จังหวัดเชียงใหม่ และภาคีเครือข่ายภายใต้แผนงาน แผนการจัดการสุขภาวะโดยชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองแบบมีส่วนร่วม ภายใต้ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นนำอยู่โดย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ นี้ ผู้วิจัยได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ปีงบประมาณ 2560 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลการการใช้สื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์ เสริมทักษะการจัดการสุขภาวะผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลตลาดใหญ่ จังหวัดเชียงใหม่ และภาคีเครือข่ายและเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ร่วมกิจกรรมต่อการใช้สื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์ เสริมทักษะการจัดการสุขภาวะผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลตลาดใหญ่ จังหวัดเชียงใหม่ และภาคีเครือข่าย

ขอขอบพระคุณเทศบาลตำบลตลาดใหญ่ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ แกนนำชมรมผู้สูงอายุระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับอำเภอ และเจ้าหน้าที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านแม่ก๊ะ ตำบลตลาดใหญ่ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบเก็บข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมสร้างสรรค์และขอขอบพระคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

อาจารย์นารีวรรณ พวงภาคีศิริ และคณะ

2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลการการใช้สื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์ เสริมทักษะการจัดการสุขภาวะผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลตลาดใหญ่ จังหวัดเชียงใหม่ และภาคีเครือข่าย และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ร่วมกิจกรรมต่อการใช้สื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์ เสริมทักษะการจัดการสุขภาวะผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลตลาดใหญ่ จังหวัดเชียงใหม่ และภาคีเครือข่าย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองร่วมกับเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) การดำเนินงานมี 2 ระยะ ระยะที่ 1 สถานภาพ ศักยภาพ และแนวทางการพัฒนานวัตกรรมจัดการตนเองเพื่อสุขภาวะผู้สูงอายุ ระยะที่ 2 การสร้างและทดลองสื่อเสริมทักษะการจัดการสุขภาวะผู้สูงอายุ การรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการประชุม เครื่องมือรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกการปฏิบัติตนในการจัดการตนเองด้านสุขภาพแบบวัดความรู้ แบบสังเกตพฤติกรรม แบบประเมินเสริมพลังองค์กรชุมชนจัดการตนเอง และแบบประเมินผลความพึงพอใจ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงบรรยายสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ และวิเคราะห์เนื้อหาในส่วนที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ขอบเขตด้านพื้นที่การศึกษา ได้แก่เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลตลาดใหญ่ แกนนำชมรมผู้สูงอายุระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับอำเภอ และเจ้าหน้าที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านแม่กะ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์ เสริมทักษะการจัดการสุขภาวะผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลตลาดใหญ่ โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (1) ได้สื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์ เสริมทักษะการจัดการสุขภาวะผู้สูงอายุ (QR-Code) จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ การจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ อาหารพื้นบ้านเพื่อสุขภาพ การละเล่น เพลงพื้นบ้านและนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ คู่มือการจัดการสุขภาพตนเองของผู้ที่มีโรคเรื้อรัง(2) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมโครงการ ผลการประเมินความรู้และประสบการณ์จากการทดลองใช้สื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์ เสริมทักษะการจัดการสุขภาวะผู้สูงอายุ ของผู้เข้าร่วมโครงการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างบุคลากรแกนนำขององค์กรหลักที่เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 20 คน เปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังเรียนจำแนกตามสาระการเรียนรู้ที่ประเมินปรากฏผลโดยสรุปจะเห็นผลการเรียนรู้หลังเรียนแตกต่างจากก่อนเรียนทุกสาระการเรียนรู้ โดยผลก่อนเรียนและหลังเรียนอยู่ระดับดีและดีมากทุกรายการ

2. ความพึงพอใจของผู้ร่วมโครงการ ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ร่วมโครงการต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรมในโครงการโดยสรุปจะเห็นว่าผู้ร่วมโครงการมีความพึงพอใจต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรมโครงการในระดับมากและมากที่สุดทุกรายการโดยมีความพึงพอใจในด้านได้แนวทางในการปฏิบัติตนในการจัดการตนเองด้านสุขภาวะสำหรับผู้สูงอายุ ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการสุขภาวะผู้สูงอายุ 4 ด้าน ได้แก่ อาหาร อารมณ์ องค์ความรู้เพื่อสุขภาพ และออกกำลังกาย ในระดับมาก และได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการตนเองด้านสุขภาวะด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

คำสำคัญ : พัฒนาสื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์